

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 31.03. 2009 r.

DL-P-II-0700-11/09

dot.: BPS/DSK-043-1372/09

BH-t 0700-104/09

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 1.04.09.

nr. 1760 podpis. Borusewicz

4 Dwiniak
SEKRETARIAT
Biuro Prac Senackich
wpłynęło dn. 1.04.09. rat.
nr. 2164 podpis. *Marszałek*
Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Stanisław Ryszard Górecki

W odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Pana Senatora Ryszarda Góreckiego podczas 27 posiedzenia Senatu w dniu 18 lutego 2009 r., przesłane przy piśmie Marszałka Senatu Nr BPS/DSK-043-1372/09, zawierające postulat zmiany regulacji Kodeksu cywilnego dotyczącej zasad przyznawania zadośćuczynienia pieniężnego z tytułu śmierci osoby najbliższej, przedstawiam następujące stanowisko.

Wprowadzony do Kodeksu cywilnego nowelą z dnia 30 maja 2008 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 731) przepis art. 446 § 4 k.c. przewiduje możliwość zasądzenia na rzecz najbliższych członków rodziny zmarłego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Przepisem tym ustawodawca przyznał najbliższym członkom rodziny dodatkowe, obok odszkodowania przewidzianego w art. 446 § 3, roszczenie i umożliwił dochodzenie go przed sądem powszechnym. Uprawnionymi do żądania takiego zadośćuczynienia są zatem osoby fizyczne, zaś podmiotami, wobec których żądanie może być skierowane, są potencjalnie wszystkie podmioty zobowiązane do naprawienia szkody na podstawie art. 446 k.c., w tym również podmiot odpowiedzialny z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

Zawarcie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej nakłada na ubezpieczyciela obowiązek wyrównania szkody w razie nastąpienia określonego w umowie wypadku. Adresatem tego świadczenia odszkodowawczego jest osoba, która doznała

uszczerbku majątkowego lub niemajątkowego na skutek takiego wypadku. Ubezpieczyciel staje się zobowiązanym wobec poszkodowanego z racji wiążącej go umowy z ubezpieczającym. Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej obejmuje wszystkie roszczenia poszkodowanego do sprawcy szkody, w tym roszczenie o zadośćuczynienie. Ubezpieczyciel powinien zaspokoić te roszczenia po wezwaniu do zapłaty przez poszkodowanego uprawnionego do odszkodowania. To, że w art. 446 § 4 k.c. użyte jest sformułowanie *sąd może przyznać*, wynika tylko z faktu, iż sformułowanie to jest używane w innych przepisach Kodeksu cywilnego dotyczących zadośćuczynienia, tj. w art. 445 § 1 i w art. 448 § 1 k.c. Na tle tych przepisów nigdy nie było wątpliwości, że zadośćuczynienie może dobrowolnie wypłacić zobowiązany, w tym ubezpieczyciel, po wezwaniu do zapłaty – bez stosownego wyroku sądowego.

W prawie polskim poszkodowany może wystąpić z roszczeniem odszkodowawczym zarówno przeciwko samemu sprawcy szkody, jak i bezpośrednio przeciwko jego ubezpieczycielowi. Bezpośrednie roszczenie poszkodowanego przeciwko ubezpieczycielowi (*actio directa*) znajduje generalnie oparcie w art. 822 § 4 k.c., a w zakresie ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zasadę tę powtarza art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124 poz. 1152, z późn. zm.). Na podstawie art. 19 ust. 2 i 3 wyżej wymienionej ustawy, w określonych przypadkach poszkodowany może dochodzić roszczenia odszkodowawczego od Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego lub Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Realizacja omawianych roszczeń może – i co do zasady powinna – nastąpić przez dobrowolne świadczenie ubezpieczyciela na rzecz poszkodowanego. Jeżeli to nie nastąpi lub poszkodowany kwestionuje wysokość świadczenia ustaloną przez ubezpieczyciela, realizacja tego roszczenia może się odbywać na drodze sądowej. Dotyczy to także zadośćuczynienia za krzywdę.

Motywacją do dobrowolnego spełnienia świadczenia – po wezwaniu do zapłaty – jest przede wszystkim zagrożenie narastającymi w czasie zwłoki ubezpieczyciela odsetkami należnymi od chwili zakończenia przez ubezpieczyciela tzw. postępowania likwidacyjnego. W zakresie zadośćuczynienia nie sprzyjała tej motywacji występująca jeszcze niedawno praktyka sądów zasądzania odsetek od daty wyrokowania. Obecnie jednak sądy – włącznie z Sądem Najwyższym – odstąpiły od tej praktyki i kwestia ta jest oceniana i rozstrzygana

indywidualnie w każdym konkretnym przypadku. W przypadku, gdy krzywda poszkodowanego może być oceniona już w dacie wezwania do zapłaty, a to z reguły dotyczy bólu po utracie osoby bliskiej, odsetki należą się od chwili wezwania do zapłaty.

Wprowadzanie do Kodeksu cywilnego przepisu art. 446 ust. 4 w żadnym stopniu nie spowodowało zawężenia zakresu ochrony ubezpieczonych. Uzyskanie od ubezpieczyciela zadośćuczynienia przewidzianego w tym przepisie jest możliwe, o ile umowa ubezpieczenia obejmowała odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń za zadośćuczynienie na podstawie art. 446 § 4 k.c. Zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela precyzuje bowiem umowa stron, w tym postanowienia ogólnych warunków ubezpieczenia, zaś suma gwarancyjna ustalona w umowie stanowi wówczas górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela – z zastrzeżeniem, iż w odniesieniu do obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych zarówno zakres odpowiedzialności, jak i minimalną sumę gwarancyjną określa bezwzględnie obowiązujący przepis art. 36 ust. 1 przywołanej powyżej ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych .

Wobec powyższego uznać należy, że nie zachodzi potrzeba nowelizacji przepisów prawa w zakresie wskazanym w przedmiotowym oświadczeniu.

Zgromadzenie Zarządu

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Zbigniew Wrona
PODSEKRETARZ STANU